

El Manifest

«Darrera Crida»

Això és més que una crisi econòmica i de règim: és una crisi de Civilització

Els ciutadans i ciutadanes europeus, en la seva gran majoria, assumeixen la idea que la societat de consum actual pot "millorar" cap al futur (i que hauria de fer-ho). Mentrestant, bona part dels habitants del planeta esperen anar acostant-se als nostres nivells de benestar material. No obstant això, el nivell de producció i consum s'ha aconseguit a costa d'esgotar els recursos naturals i energètics, i trencar els equilibris ecològics de la Terra.

Res d'això és nou. Les investigadores i els científics més lúcids porten donant-nos fundades senyals d'alarma des de principis dels anys setanta del segle XX: de prosseguir amb les tendències de creixement vigents (econòmic, demogràfic, en l'ús de recursos, generació de contaminants i increment de desigualtats) el resultat més probable per al segle XXI és un col·lapse civilitzatori.

Avui s'acumulen les notícies que indiquen que la via del creixement és ja un genocidi a càmera lenta. El declivi en la disponibilitat d'energia barata, els escenaris catastròfics del canvi climàtic i les tensions geopolítiques pels recursos mostren que les tendències de progrés del passat s'estan trencant.

Davant d'aquest repte no basten els mantres cosmètics del desenvolupament sostenible, ni la simple aposta per tecnologies ecoeficients, ni una suposada "economia verda" que encobreix la mercantilització generalitzada de béns naturals i serveis ecosistèmics. Les solucions tecnològiques, tant a la crisi ambiental com al declivi energètic, són insuficients. A més, la crisi ecològica no és un tema parcial sinó que determina tots els aspectes de la societat: alimentació, transport, indústria, urbanització, conflictes bèl·lics ... Es tracta, en definitiva, de la base de la nostra economia i de les nostres vides.

Estem atrapats en la dinàmica perversa d'una civilització que si no creix no funciona, i si creix destrueix les bases naturals que la fan possible. La nostra cultura, tecnòlatra i mercadòlatra, oblida que som, d'arrel, dependents dels ecosistemes i interdependents.

La societat productivista i consumista no pot ser sustentada pel planeta. Necessitem construir una nova civilització capaç d'assegurar una vida digna a una enorme població humana (avui més de 7.200 milions), encara creixent, que habita un món de recursos minvants. Per a això seran necessaris canvis radicals en les formes de vida, les formes de producció, el disseny de les ciutats i l'organització territorial: i sobretot en els valors que guien tot l'anterior. Necessitem una societat que tingui com a objectiu recuperar l'equilibri amb la biosfera, i utilitzi la investigació, la tecnologia, la cultura, l'economia i la política per avançar cap a aquest fi. Necessitarem per a això tota la imaginació política, generositat moral i creativitat tècnica que aconseguim desplegar.

Però aquesta Gran Transformació es topa amb dos obstacles titànics: la inèrcia del modus de vida capitalista i els interessos dels grups privilegiats. Per evitar el caos i la barbàrie cap a on avui ens estem dirigint, necessitem una ruptura política profunda amb l'hegemonia vigent, i una economia que tingui com a finalitat la satisfacció de necessitats socials dins dels límits que imposa la biosfera, i no l'increment del benefici privat.

Per sort, cada vegada més gent està reaccionant davant els intents de les elits de fer-los pagar els plats trencats. Avui, a l'Estat espanyol, el despertar de dignitat i democràcia que va suposar el 15M (des de la primavera de 2011) està gestant un procés constituent que obre possibilitats per a altres formes d'organització social.

No obstant això, és fonamental que els projectes alternatius prenguin consciència de les implicacions que suposen els límits del creixement i dissenyin propostes de canvi molt més audaços. La crisi de règim i la crisi econòmica només es podran superar si al mateix temps se supera la crisi ecològica. En aquest sentit, no n'hi ha prou polítiques que tornin a les receptes del capitalisme keynesià. Aquestes polítiques ens van portar, en els decennis que van seguir a la segona guerra mundial, a un cicle d'expansió que ens va col·locar al llindar dels límits del planeta. Un nou cicle d'expansió és inviable: no hi ha base material, ni espai ecològic i recursos naturals que puguin sustentar.

El segle XXI serà el segle més decisiu de la història de la humanitat. Suposarà una gran prova per a totes les cultures

i societats, i per a l'espècie en el seu conjunt. Una prova on es dirimirà la nostra continuïtat a la Terra i la possibilitat d'anomenar "humana" a la vida que siguem capaços d'organitzar després. Tenim davant nostre el repte d'una transformació de calibre anàleg al de grans esdeveniments històrics com la revolució neolítica o la revolució industrial.

Atenció: la finestra d'oportunitat s'està tancant. És cert que hi ha molts moviments de resistència al voltant del món en pro de la justícia ambiental (l'organització Global Witness ha registrat gairebé mil ambientalistes morts només en els últims deu anys, en les seves lluites contra projectes miners o petrolers, defensant les seves terres i les seves aigües). Però a màxim tenim un lustre per assentar un debat ampli i transversal sobre els límits del creixement, i per construir democràticament alternatives ecològiques i energètiques que siguin alhora rigoroses i viables. Hauríem de ser capaços de guanyar grans majories per a un canvi de model econòmic, energètic, social i cultural. A més de combatre les injustícies originades per l'exercici de la dominació i l'acumulació de riquesa, parlem d'un model que assumeixi la realitat, faci les paus amb la natura i possibiliti la vida bona dins dels límits ecològics de la Terra.

Una civilització s'acaba i hem de construir una de nova. Les conseqüències de no fer res-o fer massa poc-ens porten directament al col·lapse social, econòmic i ecològic. Però si comencem avui, encara podem ser les i els protagonistes d'una societat solidària, democràtica i en pau amb el planeta.

- En diversos llocs de la Península Ibèrica, Balears i Canàries, i en l'estiu de 2014.

Traducció al català, realitzada per Alternativa Verda, de l'original redactat en llengua castellana (7 de juliol de 2014).